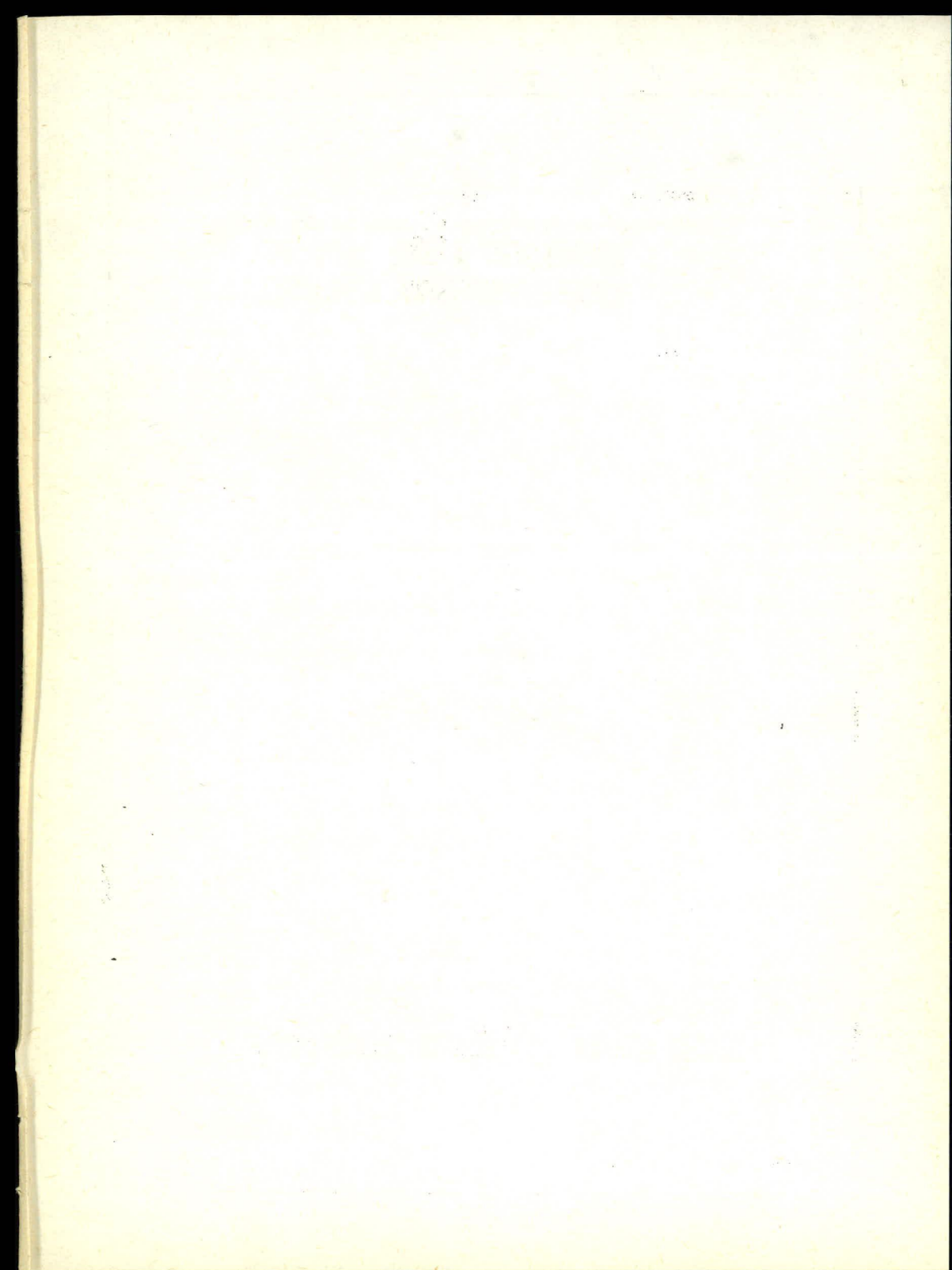

ABSTRAKTE KUNST UIT EIGEN BEZIT

CENTRAAL MUSEUM UTRECHT
28 JUNI TOT 1 SEPTEMBER
uitgave van de edukatieve afdeling

INLEIDING

Helemaal abstracte kunst, d.w.z. kunst waarin we geen voorstelling herkennen van iets uit de zichtbare werkelijkheid, is pas in het begin van deze eeuw voor het eerst gemaakt. Niet plotseling, er ging een hele ontwikkeling aan vooraf, waarbij een aantal kunstenaars zich steeds meer was gaan bezighouden met de mogelijkheden die kunst kon bieden om onstofelijke zaken tot uitdrukking te brengen. Men was in de tweede helft van de 19e eeuw al afgestapt van het idee dat de kunstenaar de vormen uit de zichtbare werkelijkheid zo goed mogelijk moest imiteren. De impressionisten bijv. veroorloofden zich vergeleken bij hun voorgangers zoveel vrijheden ten opzichte van de werkelijkheid, dat hun tijdgenoten grote moeite hadden om voorstellingen in hun werkt te herkennen. Wij hebben daar, na een gewenning van 100 jaar, totaal geen moeilijkheden meer mee.

..In het begin van onze eeuw worden er in de kunst nieuwe problemen aan de orde gesteld, omdat men zich ervan bewust geworden is, dat een schilderij een plat vlak is, dat met vormen en kleuren gevuld kan worden, en niet noodzakelijkerwijs als een soort venster op de wereld dienst hoeft te doen. Vormen, kleuren, lichtwerking, ruimtelijkheid, al die vanzelfsprekende dingen zolang men bezig is de werkelijkheid te portretteren, begonnen een eigen leven te leiden; elk van deze dingen kon als een zelfstandig probleem worden aan-gevat. De eerste kunstenaars die abstrakt begonnen te werken, kwamen daartoe via een geleidelijk proces van verandering of vereenvoudiging van de werkelijkheid, totdat ze op een punt kwamen, waarbij ze de werkelijkheid als uitgangspunt loslieten en een nieuwe werkelijkheid creëerden, n.l., die ontstaat door de werking van de vormen en kleuren in

het kunstwerk ten opzichte van elkaar. De betekenis (voorstelling) van zo'n, helemaal abstrakt kunstwerk komt dan d   r te liggen, binnen het werk zelf.

..Direkt al, wanneer de abstrakte kunst ontstaan is (rond 1910), zijn er twee soorten van abstraktie te onderscheiden. Sommige kunstenaars, zoals van der Leek (19), van Doesburg (18), Alkema (11,13) en Lou Loeber (16,17) maken gebruik van geometrische vormen (vierkanten, driehoeken, rechthoeken, cirkels), anderen zoals van Deene (15), Jacoba van Heemskerk (2) en Bendien (3,4) gebruiken niet-geometrische vormen.

..Wanneer een kunstenaar in zijn werk de zichtbare werkelijkheid niet meer wil nabootsen, dan moet hij helemaal zelf gaan uitmaken welke vormen en kleuren hij zal gaan gebruiken en w   r hij ze op het vlak van zijn doek zal gaan zetten. Hiervoor werden verschillende oplossingen gevonden. Er konden allerlei persoonlijke maatstaven van mooi en lelijk, evenwichtigheid, en harmonie aangelegd worden, maar het kon ook minder persoonlijk. Mondriaan en in een bepaalde periode ook Domela (20) gebruikten strikt geometrische vormen, rechte lijnen, vierkanten, rechthoeken en driehoeken en maar zes kleuren: rood, geel, blauw, wit, grijs en zwart; maar de manier waarop ze deze vormen en kleuren over het vlak van het schilderij verdeelden, was gebaseerd op persoonlijke gevoelens, de intuïtie.

..Van Doesburg koos in 1930, een jaar voor zijn dood, een andere methode. Hij vond dat persoonlijke maatstaven bij de verdeling van vormen en kleuren over het vlak van het schilderij (bij het komponeren) geen rol mochten spelen. Zo kwam hij ertoe om op systeem te gaan werken, d.w.z. hij koos een bepaalde getallenreeks (bijv. een verdubbeling = 1,2,4,8,16 enz.) en onderwierp de plaatsing

en/of afmetingen van zijn vormen aan de wetten van zo'n reeks. Zowel het volledig intuïtief abstrakt als het geometries abstrakt, al dan niet op systeem hebben zich tot op heden in de kunst gehandhaafd. Beide richtingen worden na de beginperiode door de latere generaties verder ontwikkeld.

SYSTEMATIESE KUNST

Systemen werden buiten de beeldende kunst natuurlijk al lang toegepast in architectuur en de toegepaste kunsten (dekoraties). In de architectuur, waar meestal met geometrische elementen gewerkt wordt, werd bijv. door Cuypers en Berlage (Rijksmuseum en Beurs te Amsterdam) op systeem ontworpen. Bij decoraties op systeem (zoals bijv. in tegelvloeren of stofpatronen) is er meestal sprake van een eenvoudige herhaling. In de beeldende kunst leverde het werken op systeem bij sommige kunstenaars eigenlijk direct de noodzaak op om, binnen het gekozen systeem onregelmatigheden te introduceren, hetzij in de kleur, hetzij in de vorm, omdat bij een te grote voorspelbaarheid in vorm en/of kleur een volgens hen visueel onaantrekkelijk beeld ontstond. Lohse (32 t/m 37) hanteert voor zijn normen een straf systeem, maar doorbreekt dit door het toevoegen van onderling verschuivende kleurenreeksen. Struycken en von Graevenitz (29,39,40), die nu beiden met hulp van een komputer hun systemen uitwerken en Herman de Vries (25), die statistiese tabellen uit de wetenschap gebruikt, laten binnen hun systemen toevalsfactoren toe die ofwel de kleur binnen een gekozen vormstelsel kunnen beïnvloeden of de vormen zelf, of de plaatsing van de vormen op het beeldvlak. (Van Struycken is geen werk te zien dat met hulp van een komputer is gemaakt. De reeks Plons die het Centraal Museum bezit is op dit

moment op de overzichtstentoonstelling van zijn werk in Antwerpen. De structuur (41) die hier hangt dateert van de periode vlak voordat Struycken de komputer ging inschakelen). ..Ad Dekkers (26,27) heeft, in tegenstelling tot bovengenoemde kunstenaars, zijn systemen steeds verder vereenvoudigd, tot hij een graad van soberheid bereikte die de beschouwer dwingt om zich volledig op dat éne door hem aangereikte gegeven te concentreren. Met vier lijnen van ongelijke, door een systeem bepaalde lengte, getrokken vanuit de randen van een vierkant over de middellijnen, dat en niets anders (26).

..In alle gevallen ligt bij de systematische kunst de betekenis van de beelden in de onderlinge betrekkingen van de vormen en/of kleuren, in de werking ervan ten opzichte van elkaar. Er is geen aanleiding om associaties te maken met de werkelijkheid buiten het kunstwerk.

INFORMELE KUNST/NUL/EN VERWANTEN

De niet geometrische abstracte kunst manifesteerde zich in de jaren vijftig o.a. in Nederland bij wat men noemde de informele groep, waartoe o.a. Armando (44,45) en Schoonhoven (42) hoorden. Deze groep doopte zichzelf rond 1960 om in de nulgroep. Armando en Schoonhoven verzetten zich met hun geestverwanten tegen de toen modieuze en gevestigde action-painting, een superpersoonlijke schilderwijze, waarbij de werkwijze (action) van de kunstenaar aan het resultaat af te lezen was. Action-painting was vooral een Amerikaanse aangelegenheid, maar het 'gooi-en smijtwerk' van Karel Appel kan er bijv. ook toe gerekend worden.

..De leden van de nulgroep willen die subjeektieve emotionaliteit juist vermijden. Ze isoleerden heel gewone stukken uit de

werkelijkheid en maakten daarmee abstrakte werken, waarin geen enkel onderdeel extra benadrukt werd, hetgeen vaak bereikt werd door min of meer regelmatige herhaling van de gebruikte vormen. Schoonhoven, die in de nultperiode bijv. ook wel 'reliefs' van ribkarton maakte kwam tenslotte tot het maken van tekeningen waarin kleine streepjes eindeloos herhaald worden, soms met regelmatige richtingveranderingen (48,49), en witte reliefs (50) met een onderverdeling in vierkante hollen met schuinlopende vlakjes erin, waarbij de lichtval de werking van het reliëf volledig bepaalt. Dit is hij, met kleine variaties, tot op heden blijven doen.

..Armando's ontwikkeling geeft een iets gevarieerder beeld, hoewel ook hij steeds bezig is gebleven met de subtiele effecten van eenvoudige middelen. In de nultijd schroefde hij bijv. een aantal (zes of vier bijv.) rechthoekige metalen platen tegen elkaar op een grondvlak, en verfde die rood of zwart, of hij schroefde grote zwarte bouten op regelmatige afstanden in een rood of zwart vlak. In de loop van de zestiger jaren heeft hij de mogelijkheden van een eenvoudig timmermanspotlood eindeloos beproefd, door het kantelend, hortend, vloeiend, stippelend van links naar rechts over een groot wit vel te bewegen. Als resultaat hiervan ontstond een reeks tekeningen die heel 'landschappelijk' aandoen (47). De rode bal (46) is er een van een serie akwarel- en, waarbij behalve aan alle subtiele kleurnuances in de bal zelf alle aandacht besteed is aan de plaatsing ervan in het enorme witte veld.

..De litho's van Rajlich (51) en de tekeningen en schilderijen van Van Koningsbruggen (52 t/m 56) zijn eigenlijk niet denkbaar zonder de ideeën van de nulgroep al verwerken ze die elk op een eigen manier. Rajlich heeft in zijn litho's een raster van lijnen gezet, dat,

omdat het uit de hand gedaan is, onregelmatigheden vertoont in de grootte van de hokjes zowel als in de dikte van de lijnen. Evenals bij de tekeningen van Schoonhoven is er nergens een speciaal aksent aan te wijzen. ..Voor het vroege abstrakte werk van Van Koningsbruggen (54,56) is Schoonhoven ook van belang geweest. Van Koningsbruggens tekeningen hebben veel weg van een handschrift of zijn dat zelfs helemaal. Het nul-idee van een regelmatige vulling van het hele vlak houdt hij niet aan. Vooral in de twee schilderijen is een heel duidelijke dynamiek aanwezig die veroorzaakt wordt door de richting van de verfstreken en door de dikte (of het ontbreken) van de verf. In zijn meest recente werk is dat nog veel sterker geworden, omdat hij nu niet meer een brede kwast op het doek leegstrijkt, maar twee schilderijen met verf erop langs elkaar veegt, en vervolgens aan elkaar zet. Hoewel de werkwijze aan het resultaat goed af te zien is heeft het werk van Van Koningsbruggen toch niets te maken met de action-painting. Iedere emotionaliteit ontbreekt er juist aan, omdat de van te voren vastgestelde werkwijze koel en systematies wordt uitgevoerd; het resultaat is altijd goed.

DE ANDEREN

Een aantal kunstenaars gebruik min of meer geometrische vormen als bouwstenen voor wat het beste te omschrijven is als tweedimensionale konstrukties. Daarbij kunnen op een vrije manier systemen als bijv. herhaling en spiegeling gebruikt worden zoals bijv. Carel Visser (61 t/m 63) en Dick Cassée (64 t/m 67) doen. (Carel Visser, die beeldhouwer is, maakt dergelijke konstrukties ook driedimensionaal). Van der Heyden drukte

vaak metalen voorwerpjes af, die door hun isolering uit hun oorspronkelijke omgeving en door hun combinatie een abstrakt beeld gaan vormen; de verdeling van de vormpjes over het vlak is willekeurig.

..Eduard Flor's grafische serie (78) is eigenlijk niet abstrakt. Op de bladen zijn bijna identieke etsen afgedrukt, en er overheen liggen verschillende zeefdrukken op doorzichtig materiaal. De combinatie gaat dan toch als vrijwel abstrakte beelden werken, waarin gedeeltes voor ons herkenbaar zijn als flarden van de zichtbare werkelijkheid.

..Een bijzondere individualist op het gebied van de abstrakte kunst is de beeldhouwer Cornelius Rogge (79). In zijn 'theaterstuk' combineert hij geometrische vormen met grillige organiese vormen en zeer verschillende materialen als metaal en natuursteen. De speelse en grillige vormen van de metalen zijstukken en de uitgekerfde golvingen in de hardstenen blokken vormen een merkwaardige tegenstelling met de zwaarte en de moeilijke bewerkelijkheid van het materiaal.

..Een kleine voortzetting van de tentoonstelling is te vinden in de koffiekamer, die vanuit de tuin te bereiken is.

NAWOORD

In de tentoonstelling 'abstrakte kunst uit eigen bezit' is voor de eerste maal op uitgebreide wijze bijeen gebracht wat voornamelijk in de laatste vijf jaar door het Centraal Museum is aangekocht op dit gebied. Hedendaagse abstrakte kunst wordt aangekocht als er een duidelijke samenhang te zien is met de in de kollektie goed vertegenwoordigde beginperiode van die kunst. Zo lopen er lijnen van het werk van de leden van de stijlgroep (van Doesburg o.a.) naar vertegenwoordigers van de

systematische en konstruktivistische kunst als
bijv. Struycken, von Graevenitz en Carel
Visser; de niet geometrische (lyrische)
abstractie (van Deene, Bendien) vindt via
het werk van de informelen (nol) als Armando
en Schoonhoven een voortzetting in het
werk van Rajlich en Van Koningsbruggen.

..Door deze ontwikkelingslijnen met de aan-
kopen te volgen probeert het Centraal Museum
o.a. op dit gebied een consistente verzameling
op te bouwen.

- o - o - o - o - o - o -

KATALOGUS

- 1 Jan van Deene (1886)
Kerklaantje, 1911
olieverf op doek, 65,3 x 50,3 cm
inventarisnummer 19385
- 2 Jacoba van Heemskerk (1876-1923)
Kompositie (Der Sturm), ca. 1916
aquarel, 49,5 x 62,5 cm
inventarisnummer 19747
- 3 Jacob Bendien (1890-1933)
Peinture I, 1912
olieverf op doek, 65,6 x 50 cm
inventarisnummer 19672
- 4 Jacob Bendien (1890-1933)
Peinture II, 1912
olieverf op doek, 65 x 48 cm
inventarisnummer 19673
- 5 Jan van Deene (1886)
Peinture II, 1913
olieverf op doek, 90 x 60 cm
inventarisnummer 18132
- 6 Douwe van der Zweep (1890-1975)
Anatomie, 1916
olieverf op paneel, 43,8 x 58,2 cm
inventarisnummer 18759
- 7 Willem van Leusden (1886-1974)
Boom, 1916
olieverf op karton, 45,8 x 40,6 cm
inventarisnummer 18077
- 8 Jan van Kleef (1901)
Figuur I, 1922-1928
houtschooltekening, 61 x 42 cm
inventarisnummer 19496
bruikleen van de kunstenaar
- 9 Jan van Kleef (1901)
Figuur I, 1922-1928
houtschooltekening, 60 x 39 cm
inventarisnummer 19495
bruikleen van de kunstenaar

- 10 Douwe van der Zweep (1890-1975)
Bromtol, 1929
olieverf op doek, 54,1 x 74,3 cm
inventarisnummer 18760
- 11 Wobbe Alkema (1900)
Geometrische kompositie met een figuur, 1924
houtsneede op gouden ondergrond, 19,6 x 11,2 cm
inventarisnummer 18106
- 12 Wobbe Alkema (1900)
Geometrische kompositie in zwart-wit, 1925
houtsneede, 16 x 15,7 cm
inventarisnummer 18122
- 13 Wobbe Alkema (1900)
Geometrische kompositie in zwart, wit en rood, 1925
houtsneede, 15 x 9,8 cm
inventarisnummer 18107
- 14 Thijs Rinsema (1877-1947)
Stilleven met snaarinstrument, ca. 1924
O.I. inkt en houtskool, 24 x 20 cm
inventarisnummer 18126
- 15 Thijs Rinsema (1877-1947)
Stilleven met glazen, flessen en schaar, ca. 1924
O.I. inkt en houtskool, 21,8 x 28,6 cm
inventarisnummer 18127
- 16 Lou Loeber (1894)
Zittende figuur, ca. 1925
geretoucheerde proefdruk, 30 x 24,6 cm
inventarisnummer 19376
- 17 Lou Loeber (1894)
Rots, 1923
olieverf op triplex, 100 x 70 cm
inventarisnummer 19383
- 18 Theo van Doesburg (1883-1931)
Contra-Composition, 1924-1925
gouache, 50,7 x 50 cm
inventarisnummer 13207
- 19 Bart van der Leek (1876-1958)
Bakje met appels, 1921
olieverf op doek, 30,6 x 40,9 cm
inventarisnummer 14547

- 20 Domela Nieuwenhuis (1900)
Neoplastische kompositie, 1925
olieverf op doek, 70 x 61 cm
inventarisnummer 18450
- 21 Jo Uiterwaal (1897-1972)
Gepolychromeerde figuur, 1934
hout en metaal, hg. 215 cm
inventarisnummer 18188
- 22 Jo Uiterwaal (1897-1972)
Portret van W.D. Kuik, 1970-1971
marmer, hg. 39,6
inventarisnummer 18193
- 23 Sol Le Witt (1928)
R 121, 1973
déchirage (scheurtekening), 36,6 x 36,6 cm
inventarisnummer 18931
- 24 Sol Le Witt (1928)
R 119, 1973
déchirage (scheurtekening), 36,6 x 36,6 cm
inventarisnummer 18930
- 25 Herman de Vries (1931)
Rationele structuren, 1967
blinddrukken, 40 x 40 cm
inventarisnummer 18887, 18890, 18893 en 18894
- 26 Ad Dekkers (1938-1974)
Uit de map grafiek Konkrete Kunst-Realer Raum, 1971
zeefdruk, 59,8 x 59,8 cm
inventarisnummer 18909
- 27 Ad Dekkers (1938-1974)
Variatie op cirkels no. III, 1965-1967
polyester, Ø 120 cm
inventarisnummer 18013
- 28 Calderara (1903)
Uit de map grafiek Konkrete Kunst-Realer Raum, 1971
zeefdruk, 56,2 x 56,2 cm
inventarisnummer 18910
- 29 Gerhard von Graevenitz (1934)
Uit de map grafiek Konkrete Kunst-Realer Raum, 1971
zeefdruk, 54,6 x 54,6 cm
inventarisnummer 18907

- 30 François Morellet (1926)
 Uit de map grafiek Konkrete Kunst-Realer Raum, 1971
 zeefdruk, 58,7 x 59,7 cm
 inventarisnummer 18904
- 31 Thomas Rajlich (1940)
 Lijn 1,2, 1970
 zeefdrukken, 64,5 x 78 cm
 inventarisnummer 17182 en 17183
- 32 Richard P. Lohse (1902)
 I-I Bewegung von vier kontrastierenden Gruppen aus
 einem Zentrum, 1952-1967
 zeefdruk, 45 x 45 cm
 inventarisnummer 18928
- 33 Richard P. Lohse (1902)
 I-II Bewegung von vier kontrastierenden Gruppen aus
 einem Zentrum, 1952-62/2
 zeefdruk, 45 x 45 cm
 inventarisnummer 18927
- 34 Richard P. Lohse (1902)
 II-I Sechs systematische Farbreihen mit blaugrünen
 und violetten Akzenten, 1955-1967
 zeefdruk, 45 x 45 cm
 inventarisnummer 18929
- 35 Richard P. Lohse (1902)
 II-II Sechs systematische Farbreihen von Gelb zu
 Gelb, 1955-1965/3
 zeefdruk, 45 x 45 cm
 inventarisnummer 18926
- 36 Richard P. Lohse (1902)
 III-I Vier verbundene Gruppen, 1952-1966/3
 zeefdruk, 45 x 45 cm
 inventarisnummer 18924
- 37 Richard P. Lohse (1902)
 III-II Vier verbundene Gruppen, 1952-1966/1
 zeefdruk, 45 x 45 cm
 inventarisnummer 18925
- 38 Bonies (1937)
 2 Komposities in blauw-rood, 1969
 zeefdrukken, 64,7 x 64,7 cm
 inventarisnummer 18921 en 18922

- 39 Gerhard von Graevenitz (1934)
 Uit de serie van 17 structuren, 1973
 zeefdrukken, 55,9 x 55,9 cm
 inventarisnummer 19777/1,2,3,6,8,9
- 40 Gerhard von Graevenitz (1934)
 Uit de serie van 11 structuren, 1964
 zeefdrukken, 55,8 x 56 cm
 inventarisnummer 19776/2,8,9,11
- 41 P. Struycken (1939)
 Structuur XXI, 1967
 autolak op perspex, 100 x 100,5 cm
 bruikleen (de werken van Struycken uit eigen bezit
 bevinden zich op zijn overzichtstentoonstelling in
 Antwerpen)
- 42 Jan J. Schoonhoven (1914)
 Abstrakte kompositie, 1957
 gouache en penseeltekening in O.I. inkt, 30 x 47 cm
 inventarisnummer 17466
- 43 Armando (1929)
 Informele tekening, 1952
 houtskool en gouache, 74,4 x 99,7 cm
 inventarisnummer 17493
- 44 Armando (1929)
 Nul-tekening, 1960
 potlood en kleurpotlood, 49,8 x 65,3 cm
 inventarisnummer 17494
- 45 Armando (1929)
 Zwarte bouten op wit, 1970
 bouten en olieverf op hardboard, 120,3 x 175,2 cm
 inventarisnummer 16658
- 46 Armando (1929)
 Zonder titel, 1970
 gouache, 73,8 x 99,2 cm
 inventarisnummer 16952
- 47 Armando (1929)
 Zonder titel, 1970
 pentekening in O.I. inkt, 73,8 x 99,2 cm
 inventarisnummer 16951
- 48 Jan J. Schoonhoven (1914)
 MV 27, 1968
 pentekening in O.I. inkt, 49,8 x 32,9 cm
 inventarisnummer 16887

- 49 Jan J. Schoonhoven (1914)
T 71-12, 1971
pentekening in O.I. inkt, 50 x 32,5 cm
inventarisnummer 17478
- 50 Jan J. Schoonhoven (1914)
R 69-33, 1969
papier mâché, 104 x 104 cm
inventarisnummer 16407
- 51 Thomas Rajlich (1940)
Kompositie 1-4, 1974
lithografieën, 60 x 45,5 cm
inventarisnummer 19753-19756
- 52 Rob van Koningsbruggen (1948)
Kompositie, 1972
olieverf op doek, 100,3 x 137,8 cm
inventarisnummer 18746
- 53 Rob van Koningsbruggen (1948)
Driehoek, 1973
pentekening in O.I. inkt, 49 x 65 cm
inventarisnummer 18750
- 54 Rob van Koningsbruggen (1948)
Tekening, 1970
pentekening in O.I. inkt, 50 x 70 cm
inventarisnummer 17824
- 55 Rob van Koningsbruggen (1948)
De weg was recht en de weg was krom, 1973
pentekening in O.I. inkt, 55,5 x 76,1 cm
inventarisnummer 18749
- 56 Rob van Koningsbruggen (1948)
Kompositie, 1971
olieverf op doek, 104,2 x 150 cm
inventarisnummer 18747
- 57 Kees Buurman (1933)
Oranje vlak en zwart vertikaal met kader, 1970
monotype, 42,7 x 42,7 cm
inventarisnummer 17005
- 58 Kees Buurman (1933)
Wit veld met excentrisch zwart vierkant, 1970
monotype, 42,3 x 42,7 cm
inventarisnummer 17020

- 59 Kees Buurman (1933)
Twee velden met oranje horizontaal met verspringen-
de lijn, 1971
monotype in kleuren, 47,2 x 41,8 cm
inventarisnummer 17412
- 60 Kees Buurman (1933)
Druk voor Breda collectie, 1971
plaatdruk, 56,2 x 32,8 cm
inventarisnummer 17411
- 61 Carel Visser (1928)
Houtsnede I, 1966
houtsnede, 21,3 x 79,5 cm
inventarisnummer 15268
- 62 Carel Visser (1928)
Zonder titel, 1970
potlood, 50 x 65,3 cm
inventarisnummer 16955
- 63 Carel Visser (1928)
Houtsnede III, 1967
houtsnede, 62,8 x 88,2 cm
inventarisnummer 15927
- 64 Dick Cassée (1931)
Uitgeknipt landschap, 1967
metaaldruk, 53,4 x 74,8 cm
inventarisnummer 15931
- 65 Dick Cassée (1931)
Egara, 1967
metaaldruk, 32 x 36,8 cm
inventarisnummer 15684
- 66 Dick Cassée (1931)
Le Bas St. Jean, 1971
droge naald, 6,2 x 8,4 cm
inventarisnummer 17367
- 67 Dick Cassée (1931)
Landschappelijke stapeling II, 1971
droge naald, 12 x 22,5 cm
inventarisnummer 17366
- 68 Willem van Hussum (1900)
Kompositie, 1967
lithografie, 63 x 48,4 cm
inventarisnummer 15773

- 69 Willem van Hussum (1900)
Litho I, 1967
lithografie, 88,7 x 60,7 cm
inventarisnummer 15934
- 70 Shlomo Korën (1932)
Blinddruk, 1970
metaaldruk in blind, 49,5 x 43,2 cm
inventarisnummer 17004
- 71 Shlomo Korën (1932)
Blinddruk, 1971
blinddruk, 34,7 x 34,7 cm
inventarisnummer 17420
- 72 Jacques van der Heyden (1928)
Rode kaders, 1968
metaaldruk, 64,9 x 49,5 cm
inventarisnummer 16309
- 73 Jacques van der Heyden (1928)
Blauw kruis met gele cirkels, 1967
metaaldruk, 32,3 x 49,8 cm
inventarisnummer 16966
- 74 Jacques van der Heyden (1928)
Zonder titel, 1968
metaaldruk, 65,1 x 50 cm
inventarisnummer 16253
- 75 Zoltin Peeter (1942)
KZ 353, uit de serie Shadow Case, 1971
ets, 30,2 x 50 cm
inventarisnummer 17791
- 76 Zoltin Peeter (1942)
KZ 368, uit de serie Shadow Case, 1972
ets, 32,7 x 49,5 cm
inventarisnummer 17790
- 77 Zoltin Peeter (1942)
KZ 361, uit de serie Shadow Case, 1972
ets, 32,6 x 49,7 cm
inventarisnummer 17789
- 78 Eduard Flor (1925)
One day, 1971
serie van 7 zeefdrukken en 7 etsen, 50 x 32,3 cm
inventarisnummer 17275

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
1000 S. MICHIGAN AVE.
CHICAGO, ILL. 60607

79 Cornelius Rogge (1932)
Theaterstuk, 1966-1967
ijzer, hardsteen, 210 x 210 x 70 cm
inventarisnummer 16397